

Tema 1. L'educació física i el seu valor educatiu

Didàctica de l'Educació Física de l'Educació Infantil
Curs 2014/15

Alexandra Valencia Peris

ÍNDEX

- A) Concepte de l'EF en l'àmbit de l'educació infantil: coneixement pràctic.
- B) Les tres dimensions del moviment.
- C) Valor educatiu de l'EF: context social, relacional, maduratiu i de l'aprenentatge.

Relat de vida: L'Educació Física i jo

- 1) ¿Què significa en la teua opinió *Educació Física*?
- 2) ¿Quines experiències prèvies has tingut en aquesta assignatura en la teua etapa escolar?
- 3) ¿Quins continguts s'impartien? ¿Obtenies bones qualificacions? ¿En què consistia l'avaluació?
- 4) ¿Alguna anècdota per a destacar teua o d'algun company pròxim a tu?

PRÀCTICA 1: Posada en comú del relat de vida: L'EF i jo

- ▶ Concepte d'EF.
- ▶ Vivències positives i negatives:
 - Sentiments.
 - Experiències.
 - Continguts.
 - Tipus d'avaluació.
 - ...
- ▶ Estatus EF.

A) Identitat i concepte d'EF

- ▶ Diverses estratègies per a esbrinar-ne el significat: diccionari, etimologia, literatura especialitzada, evolució històrica del terme...

Etimologia:

- **EDUCACIÓ:** Arrels llatines
 - educó-as-are:** alimentar, criar, alletar, ajudar a créixer a les persones.
 - educó-cis-ere:** traure de dins a fora, procés d'ajuda per a traure tot el que un té dins, desenvolupar el potencial.
- **FÍSICA:** Grec — **Physis:** natura de totes les coses. Essència de les coses: doble sentit: material i espiritual.

A) Identitat i concepte d'EF

- ▶ Definicions:

- Fins a 1900: La gimnàstica... “és la ciència raonada dels nostres moviments i de les seues relacions amb els nostres sentits, la nostra intel·ligència, els nostres hàbits i el desenvolupament de les nostres facultats”.

Amorós (1810)

- Abans de 1960: L'EF... “és l'acció metòdica, progressiva i contínua que té per objecte assegurar el desenvolupament físic integral”.

Hébert (1938)

A) Identitat i concepte d'EF

▶ Definicions:

- Després de 1960: L'Educació Física i Esportiva... "actua sobre l'individu concebut en la seua totalitat i contribueix a la formació de la seua personalitat ajudant-lo a desenvolupar-se físicament, intel·lectualment i moralment".

Textos legals de 1970.

¿Què no és l'EF?

~~Activitat de recreació o d'entreteniment~~

~~Esport~~

- ▶ Diferències de l'ensenyament de l'EF impartida en l'escola i la dels clubs o escoles esportives:

- Caràcter obligatori.
- Finalitats educatives.
- Caràcter democràtic.
- Temps de pràctica.

Educació psicomotriu

► Le Boulch:

- Coneixement i acceptació d'un mateix.
- Millor ajustament de la conducta.
- Autonomia del subjecte i accés a responsabilitats de la vida social.

Corrent participatiu en què el xiquet protagonitza qualsevol tipus d'acció. Per tant, l'experiència viscuda pel xiquet té un nexa molt estret amb la conformació de la personalitat, atès que segons siga el balanç d'experiències que haja tingut del seu entorn (positiu o negatiu), es formarà la seua personalitat en un sentit o un altre.

Conceptes bàsics en educació psicomotriu

Esquema corporal

Postura

Percepció espacial

To

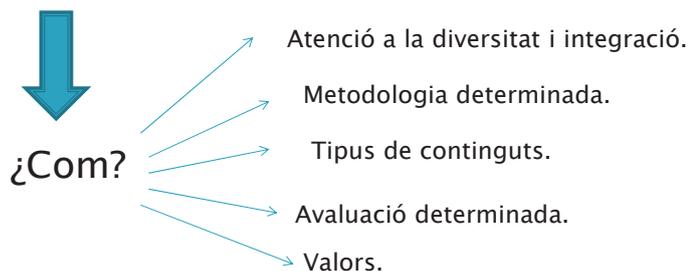
Lateralitat

Coordinació

Equilibri

Paper i utilitat social de l'EF

- ▶ Dret de tots a l'EF: justificació de la seua presència al currículum.
- ▶ Sensible a la integració de tothom.

B) L'EF i el seu valor educatiu

- ▶ Triple dimensió educativa del moviment (P.J. Arnold, 1979):
 - “**Sobre**” → **Educació sobre el moviment** → cos teòric de coneixements relacionats amb el moviment.
 - “**A través**” → **Educació a través del moviment** → s'utilitza el moviment amb un propòsit instrumental, per a aconseguir alguna cosa. El valor està en allò que s'aconsegueix després.
 - “**En**” → **Educació en moviment** → valors propis del moviment, la realització de moviment té valor en si mateix. Permet a les persones l'automoviment, autoactualitzar-se i conèixer-se a si mateix.

En la pràctica, les dimensions poden donar-se alhora.

L'EF en l'educació

- ▶ Aporta una sèrie d'elements:
 - És un mitjà de coneixement i exploració de l'entorn.
 - Contribueix a les capacitats d'acció i adaptació.
 - Contribueix a la utilització del cos com a mitjà de comunicació.
 - Contribueix a l'educació social.
- ▶ També es justifica per altres circumstàncies:
 - Institucionals: obligatorietat legal.
 - Socials: conscienciació positiva de l'activitat física.
 - Corporatives: defensa dels interessos de la professió.

Percepció del que és l'EF per part de...

- ▶ **Mares i pares:** distorsió per experiències prèvies, deleguen pràctica física a l'escola, consideració d'una assignatura més, igual o menys important que altres.
- ▶ **Alumnes:** relació AF-salut, professor és accessible, actituds indiferents, participació en altres activitats físiques.
- ▶ **Escola:** l'EF és la *maria*, situació que ha canviat, utilitat difícil de justificar.
- ▶ **Societat:** del paper de l'EF depèn en gran part del que pense la societat de la seua funció.

ESTATUS

Estudi de Sáenz López, 1999.

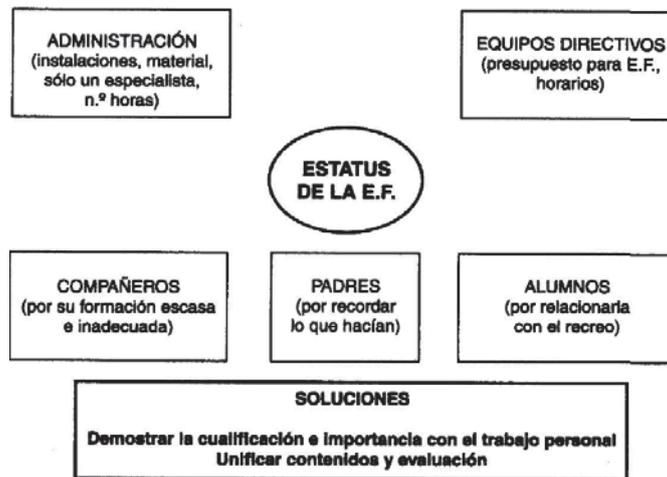

Gráfico 2. Conclusiones sobre el estatus de la E.F.

Bibliografía TEMA 1:

- ▶ Arnold, P.J. (1990). *Educación Física, movimiento y curriculum*. Ed. Morata, Madrid. Cap. 8: Educación, escolarización y el concepto del movimiento.
- ▶ Aznar, P.; Morte, J.L.; Serrano, R.; Torralba, J. (1999). *La educación física en la educación infantil de 3 a 6 años*. Inde: Barcelona.
- ▶ Gil, P. (2003). *Diseño y desarrollo curricular en Educación Física y Educación Infantil*. Wanceulen: Sevilla.
- ▶ Kirk, D. (1990). *Educación Física y currículum*. Universitat de València. Cap. 3: La EF en el currículum escolar: exploración de las dimensiones del problema del estatus educativo.
- ▶ Sáenz-López Buñuel, P. (1999): "La importancia de la EF en Primaria". *Apunts*, 57, 20-31.

Tema 2. L'alumnat d'educació infantil: aspectes evolutius i possibilitats motrius

Didàctica de l'Educació Física de l'Educació Infantil
Curs 2014/15

Alexandra Valencia Peris

Índex

- a) Característiques maduratives de l'infant entre els 0 i els 6 anys.
- b) Etapes del desenvolupament: cognitiu, motriu, psicosocial.

Característiques maduratives de l'infant entre els 0 i els 6 anys

- ▶ **Nivell físic:**
 - Xiquets més alts i pesats que les xiquetes.
 - Primeres dents de llet apareixen durant el 1r any de vida fins al 3r any. Caiguda → 6 anys i inici de la segona dentició.
- ▶ **Nivell motor:**
 - Adquisició de la marxa (1r any de vida).
 - Control d'esfínters (2-3 anys).
 - 3 anys → camina amb seguretat, pot accelerar o moderar la marxa, canviar la direcció i detenir-se segons la seua voluntat. Puja i baixa escales, amb suport o sense, camina de puntetes i és capaç de saltar i utilitzar el tricicle.
 - 4-5 anys → gran destresa i finesa en els moviments (motricitat fina) → traçats verticals fins a traços típics de l'escriptura convencional.

Característiques maduratives de l'infant entre els 0 i els 6 anys

- ▶ **Nivell social i afectiu:**
 - Naixement: repertori limitat de conductes expressives (plorar, agitar-se, relaxar-se...). Primeres respostes socials.
 - Tres períodes crítics per a adquirir aprenentatges:
 1. Naixement a 5-6 mesos: primeres relacions; inclinació a la mare.
 2. Fins a final del 3r any: la inclinació materna s'intensifica.
 3. A partir dels 4-5 anys: la inclinació s'estén a altres membres.
- ▶ **Nivell lingüístic → factors que condicionen l'adquisició:**
 - A nivell neurofisiològic: necessària maduració del SNC i conjunt de músculs per emissió de sons (aparells fonador, auditiu i respiratori).
 - A nivell psíquic → aparició de la funció simbòlica.
 - A nivell afectiu → poden sentir-se motivats per a expressar-se o comunicar-se si hi ha estímuls en l'entorn.
 - A nivell sociocultural → diferents models per a adquirir llenguatge variat.

Característiques maduratives de l'infant entre els 0 i els 6 anys

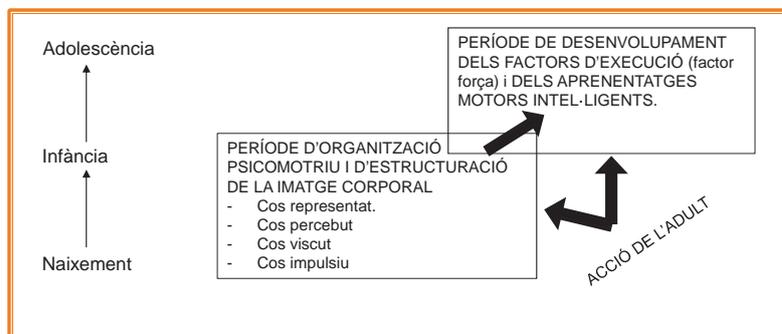
- ▶ **Nivell cognitiu (Piaget):**
 - Etapa sensoriomotriu (0-2 anys).
 - Etapa preoperacional (2-6 anys).
 - Etapa de les operacions concretes (6-12 anys).
 - Etapa de les operacions formals (12-16 anys).

Aproximacions al desenvolupament psicomotor

▶ Jean Le Boulch (1978)

- Psicocinètica.
- Model de l'evolució de les conductes psicomotrius.

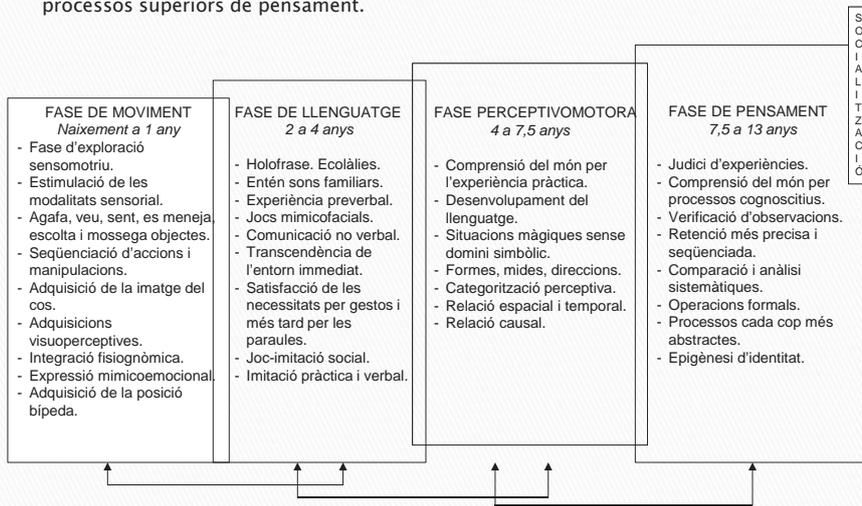

Aproximacions al desenvolupament psicomotor

► V. da Fonseca (1979)

- Desenvolupament infantil com a element imprescindible per a l'accés als processos superiors de pensament.

Terminologia

- **DESENVOLUPAMENT MOTOR:** àrea que estudia els canvis en les competències motrius humanes des del naixement fins a la vellesa, els factors que intervenen en aquests canvis així com la relació amb altres àmbits de la conducta.
- **CONDUCTA MOTRIU** → organització significativa del comportament motor.
- **COMPORTAMENT MOTOR** → conjunt de manifestacions motrius observables en un individu en moviment.
- **PATRÓ MOTOR** → sèrie de moviments organitzats en una seqüència espaciotemporal concreta.
- **HABILITATS MOTRIUS** → seqüències de moviments altament específics i entrenats, en una esfera limitada, i realitzats amb alt grau de precisió.

Motricitat no-reflexa

- ▶ Comportaments motors massius.
 - Abundància, difusió i falta d'integració.
- ▶ Comportaments motors de tipus localitzat.
 - Respostes localitzades de l'organisme infantil.
 - Clarament observables a partir dels 2 mesos.
 - Ex.: girs del cap i moviments rítmics de la boca, moviments del tronc, de les extremitats, de flexoextensió...

Motricitat reflexa

- ▶ Característiques dels reflexos:
 - Rapidesa del fenomen.
 - Identitat de la reacció (una mateixa reacció produeix sempre una mateixa resposta).
 - Caràcter involuntari i irreflexiu de la reacció.
- ▶ Reflexos → indicadors de la integritat del SN infantil i del seu estat de maduresa.

Classificació dels reflexos del nou-nat segons la zona corporal implicada

ULLS

- parpelleig
- ulls de nina
- pupil·lars
- esternut fòtic
- obertura passiva

VÍSCERES

- singlot
- vòmit
- defecació

BRAÇOS I MANS

- agafada
- reaccions de sosteniment
- del tendó d'Aquil·les

ORALS

- salivació
- deglució
- esternut
- tos
- badall
- nàusees

CAP I COLL

- balancejos
- reflex tonicocervical asimètric
- reflex cervical simètric
- cerca
- succió

CAMES I PEUS

- extensió creuada
- marxa
- escaló
- redreçament
- agafada plantar
- Babinski

GLOBALS DEL COS

- de Moro
- alarma
- natatori
- gatejar
- grimpada

Vídeo de reflexos primaris

Adquisició de la motricitat rudimentària

CONDUCTA MOTORA	REPRESENTACIÓ GRÀFICA	TEMPS APARICIÓ	CONDUCTA MOTORA	REPRESENTACIÓ GRÀFICA	TEMPS APARICIÓ
Rodar		Entre el 1r i el 5è mes	Gatejar		Entre el 7è i el 9è mes.
Asseure's		Entre el 6è i el 9è mes	Posar-se en peu		Cap al 9è mes.
Reptar		Entre el 4t i el 12è mes	Marxa		Entre el 9è i el 15è mes.

Bibliografía TEMA 2:

- ▶ Cañete, M. M. (2010). "Características generales del niño y niña de 0 a 6 años". *Innovación y experiencias educativas*, 36.
- ▶ Ruiz Pérez, L. M. (1994). *Desarrollo motor y actividades físicas*. Gymnos: Madrid.
- ▶ Ruiz Pérez, L. M. (1994). *Deporte y aprendizaje. Procesos de adquisición y desarrollo de habilidades*. Visor: Madrid.

Tema 3. L'educació motriu en el currículum d'educació infantil: anàlisi crítica i reflexió

Didàctica de l'Educació Física de l'Educació Infantil
Curs 2014/15

Alexandra Valencia Peris

Índex

- a) El currículum oficial per a educació infantil relacionat amb l'educació motriu.
- b) Elements del currículum oficial.

a) Concepte i característiques generals

LOE, Cap. I, Art. 12 → Principis generals:

- L'EI constitueix l'etapa educativa amb identitat pròpia que atén xiquetes i xiquets des del naixement fins als 6 anys.
- L'EI té caràcter voluntari i la seua finalitat és la de contribuir al desenvolupament físic, afectiu, social i intel·lectual dels xiquets.
- Amb l'objectiu de respectar la responsabilitat fonamental de les mares i els pares o tutors en aquesta etapa, els centres d'EI han de cooperar estretament amb ells.

▶ El currículum té dues **funcions bàsiques**:

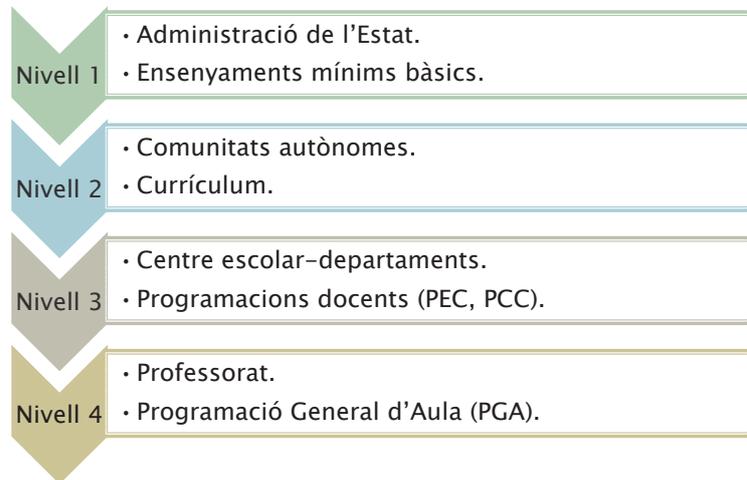
- Fer explícites les intencions del sistema educatiu.
- Servir com a guia en la pràctica docent on es posen en joc els mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de cadascun dels ensenyaments regulats per la llei.

a) Concepte i característiques generals

LOE, Cap. I, Art. 13 → Objectius:

- Conèixer el propi cos i el dels altres, les seues possibilitats d'acció i aprendre a respectar les diferències.
- Observar i explorar el seu entorn familiar, natural i social.
- Adquirir progressivament autonomia en les seues activitats habituals.
- Desenvolupar les seues capacitats afectives.
- Relacionar-se amb la resta i adquirir progressivament pautes elementals de convivència i relació social, així com exercitar-se en la resolució pacífica de conflictes.
- Desenvolupar habilitats comunicatives en diferents llenguatges i formes d'expressió.
- Iniciar-se en les habilitats logicomatemàtiques, en la lectoescriptura i en el moviment, el gest i el ritme.

► Nivells de concreció curricular

► Perspectives en el camp d'estudi del currículum

► Tradicionalista, positivista o tècnica

- Prové de la psicologia conductista d'autors com Skinner.
- Suposa l'aplicació de teories i mètodes centrats en l'eficiència i el producte competitiu.
- Es tradueix en la recerca de l'eficiència dels programes educatius i de l'eficàcia del professorat.
- Tot el procés d'ensenyament-aprenentatge s'orienta de la teoria a la pràctica, de l'abstracte a l'específic i del general a l'específic.
- Els professors són mers receptors i no productors de teoria; porten a la pràctica la producció dels teòrics.

▶ Perspectives en el camp d'estudi del currículum

▶ Empírico-conceptual o pràctica

- Rebutja els pressupòsits anteriors i propugna l'aplicació parcial d'algunes disciplines com la sociologia, la filosofia o la psicologia, als problemes del currículum.
- Es preocupa per entendre la relació entre teoria i pràctica. Subratlla la necessitat d'un nou model pràctic, el *deliberatiu* (Schwab, 1985).
- Hi ha relació dialèctica entre els programadors i investigadors, els professors i els alumnes.
- Té un enfocament constructivista dels processos d'ensenyament-aprenentatge.

▶ Perspectives en el camp d'estudi del currículum

▶ Reconceptualista o crítica

- Surt com a resposta a la gran influència de la ciència positivista.
- S'oposa a la tecnificació existent; aposta per la sistematització de l'autoreflexió crítica de professors i alumnes, immersa en un procés cíclic anomenat INVESTIGACIÓ-ACCIÓ.
- Aquest procés manté una visió del currículum com a praxi educativa que permet criticar tant la pràctica docent en les escoles, com les ideologies, intencions i creences que hi ha darrere.
- S'introdueixen conceptes nous com la ideologia o l'emancipació i un dels seus objectius és fomentar un canvi social que facilite l'autonomia a través de l'educació.

► **Fonaments del currículum:**

- Els continguts bàsics dels ensenyaments mínims, on s'inclou l'EF, es basen en una sèrie de fonts que articulen la comprensió de la persona en el procés d'ensenyament-aprenentatge.

SOCIOLOGIA

PSICOLOGIA

PEDAGOGIA

EPISTEMOLOGIA

► **Característiques del currículum en EF:**

- **Prescriptiu:** estableix un marc d'obligat compliment garantint una formació comuna a tot l'alumnat.
- **Orientador:** guia la pràctica educativa.
- **Flexible i obert:** pot adaptar-se i contextualitzar-se a la realitat educativa específica de cada comunitat, província, poble, centre, aula, alumne.

► **Components del currículum en EF:**

- Cal prendre decisions relatives a quatre aspectes bàsics:

¿Què i per a què ensenyar en EF?

↳ Selecció dels objectius i dels continguts segons els principis educatius.

¿Quan ensenyar en EF?

↳ Seqüenciació i temporalització dels continguts per a poder aconseguir els objectius.

¿Com ensenyar en EF?

↳ Utilització d'un mètode i una metodologia d'ensenyament adequats.

¿Què, com i quan avaluar en EF?

↳ Avaluació de totes les decisions preses en el currículum utilitzant instruments apropiats al context en els moments d'intervenció adequats.

b) Elements del currículum

OBJECTIUS

CONTINGUTS

MÈTODES

AVALUACIÓ

OBJECTIUS

- ▶ Mostren la intencionalitat del currículum.
- ▶ Diverses postures sobre la rellevància que haurien de tenir dins del currículum:
 - “*Pedagogia per objectius*”: paradigma més extens. Els objectius s'utilitzen per a prescriure els resultats del procés educatiu. Diferents usos: conductes esperades o capacitats a desenvolupar.
 - Teoria crítica: es planteja per què aquests objectius i no uns altres. “*Hipòtesi examinable de la pràctica*”.
- ▶ Segons Arnold hi ha diferents objectius del moviment:
 - **No participatiu**: teòrics: conceptes, fets i informació i cultura al voltant de l'esport fonamentalment.
 - **Participatiu**: pràctics: desenvolupament d'habilitats, destreses, tàctiques, desplegament en el joc i desenvolupament d'habilitats expressives.
 - **D'escolarització**: socialització, salut, hàbits d'oci...

CONTINGUTS

- ▶ Continguts culturalment valuosos en si mateixos (Arnold) → proposar activitats educativament interessants per als alumnes. Considera: esports, danses, jocs i activitats a l'aire lliure.
- ▶ Segons David Kirk (pedagogia sociocrítica) no és suficient, l'escola té potencialitat crítica i reflexiva sobre l'aprenentatge dels alumnes.

MÈTODES

- ▶ Cap mètode és neutral; qualsevol **transmet valors culturals** tant intencionadament com involuntàriament.
- ▶ El mètode que triem respon a una forma concreta d'entendre la relació docent–discent, els rols de cada part, les seues responsabilitats... És a dir, posseeix uns valors i uns fins en si mateix i per tat ha de ser **coherent** amb la resta d'elements del currículum.
- ▶ Els mètodes van des dels més directius tradicionals i reproductius (centrats en el professor), fins als més participatius, no directius i productors (centrats en l'alumne).

AVALUACIÓ

- ▶ **Av. quantitativa o tradicional:** exàmens per a avaluar a l'alumnat (qualificar-lo). És productual, sumatòria, final i normativa (avaluació–judici). TESTS.
- ▶ **Av. qualitativa:** basats en la negociació (avaluació democràtica), contínua i global.
- ▶ **Av. per observació:** voluntat, participació, relació amb els companys i lideratge.
- ▶ **Cal avaluar:** el currículum, els centres escolars, els professors, els alumnes, l'assignació de recursos, etc.

Bibliografía TEMA 3:

- ▶ Textos legals: Ordenacions educatives MEC i Conselleria Educació.
- ▶ Devís, J. (2001). Los estudios del currículum y la educación física. En: Vázquez y Camerino: *Bases educativas de la actividad física y el deporte*. Síntesis.
- ▶ Fraile, A. (2004). *Didáctica de la Educación Física. Una perspectiva crítica y transversal*. Manuales Universidad. Biblioteca Nueva. Madrid.
- ▶ García, M. J. (2007). *Cómo programar en Educación Física paso a paso*. Colección Educación Física. Inde. Barcelona.
- ▶ Kirk, D. (1990). *Educación Física y currículum*. Universitat de València.
- ▶ Sánchez Bañuelos, F. (2002). *Didáctica de la Educación Física*. Colección Didáctica Primaria. Prentice Hall. Madrid.

Tema 4. El cos, la pròpia imatge corporal i el benestar personal

Didàctica de l'Educació Física de l'Educació Infantil
Curs 2014/15

Alexandra Valencia Peris

Índex

- ▶ Esquema corporal.
- ▶ Percepció espaciotemporal.
- ▶ Educació per a la salut.

Esquema corporal

- ▶ Anàlisi del propi cos:
 - SOMATOGNÒSIA: coneixement de la forma del meu propi cos → com és el nostre cos i com pot canviar la seua forma al llarg de la vida.
 - MECANOGNÒSIA: el seu funcionament i el que és capaç de fer el meu cos respecte al moviment.
 - ICONOGNÒSIA: el nostre propi cos té un significat per a nosaltres, són sentiments cap al nostre cos i han de ser reconeguts i viscuts → què significa el meu cos per a mi.

Esquema corporal

- ▶ Al llarg de l'Ed. Infantil s'ha d'aconseguir que els infants coneguen globalment i segmentàriament el seu cos, les seues possibilitats perceptives i motrius; han de poder identificar les sensacions interoceptives i exteroceptives que experimenten i servir-se de les possibilitats expressives del cos per a manifestar-les.
- ▶ El coneixement i domini del cos, és el pilar a partir del qual l'infant construeix la resta d'aprenentatges.

Esquema corporal

EVOLUCIÓ

1a fase → cos com un tot difús.

2a fase → a través del moviment viu el seu cos i el de l'altre com si foren el mateix.

3a fase → comprèn que els diferents membres del seu cos pertanyen a un tot que és el cos del subjecte.

- ▶ Han de conèixer els següents **segments corporals**:
 - Cap: orella, nas, front, boca, llavis, llengua...
 - Coll.
 - Muscles.
 - Braços: colzes, canells, mans, dits, ungles.
 - Tronc: pit, esquena, ventre, cintura, malucs.
 - Cames: cuixes, genolls, turmells, peus, dits i ungles.
 - Cul, penis i vagina.

Esquema corporal

- ▶ Objectius:
 - Prendre consciència de les diferents parts del cos.
 - Saber localitzar els diferents segments corporals tant del seu cos com de l'altre.
 - Conèixer les funcions dels diferents segments corporals.
 - Reconèixer la simetria corporal.
 - Conèixer les parts i elements que són dobles.
 - Interioritzar la imatge motriu dels membres superiors i inferiors.
 - Descobrir les possibilitats de moviment de les diferents parts del cos a través de les articulacions.
 - Iniciar el concepte de la pròpia lateralitat.

Percepció espaciotemporal

▶ L'ESPACIALITAT

◦ Tipus:

- **Orientació espacial** → aptitud o capacitat per a mantenir constant la focalització del propi cos en funció dels objectes, així com per a posicionar aquests en funció de la posició pròpia.

Relacions de

- Orientació.
- Situació.
- Superfície.
- Grandària.
- Direcció
- Distància.
- D'ordre o successió espacial.

Percepció espaciotemporal

▶ L'ESPACIALITAT

◦ Tipus:

- **Estructuració espacial** → capacitat per a orientar o situar objectes i subjectes.

Relacions

- Projectives.
- Euclidianes o mètriques.

Percepció espaciotemporal

▶ L'ESPACIALITAT

- La seua adquisició corre paral·lela a la maduració corporal.

EVOLUCIÓ

1r any: espai pròxim.

2n - 6è any: espai topològic: estableix relacions espacials de distància, ordenació, continuïtat, desplaçament, etc.

Percepció espaciotemporal

▶ L'ESPACIALITAT

- Objectius:
 - Explorar i apropiar-se de l'espai com a totalitat.
 - Conèixer l'espai propi, pròxim i llunyà a través d'activitats corporals.
 - Percebre i distingir les principals nocions i relacions espacials: d'orientació espacial, de localització espacial, d'ordenació espacial, d'espais tancats i oberts, de grandària i de nombre i quantitat.
 - Potenciar l'exploració i la indagació de l'espai.
 - Consolidar els aspectes topològics, projectius i euclidians bàsics.

Percepció espaciotemporal

▶ L'ESPACIALITAT

- Aspectes metodològics:
 - Fomentar nombroses activitats per al coneixement del propi cos.
 - Utilització d'un material didàctic el més variat possible.
 - Organitzar els objectes de manera estable en una primera etapa.
 - Buscar una grandària dels objectes adient i proporcional als xiquets.
 - Fomentar que les activitats es facen en aules amb una amplitud adequada.
 - Afavorir l'accés i el moviment de l'infant a tots els llocs possibles.
 - Organitzar l'espai en racons d'activitats.
 - Fomentar exercicis de moviment que impliquen càlculs de distàncies, recorreguts, itineraris, exercicis de situació...

Percepció espaciotemporal

▶ LA TEMPORALITAT

- Percebre el temps és prendre consciència dels canvis que se succeeixen durant un període determinat.
- Classificació:
 - Orientació temporal: manera de plasmar el temps.
 - Estructuració temporal: Ordre i duració.
 - Organització temporal: Ritme (moviment ordenat).

Percepció espaciotemporal

▶ LA TEMPORALITAT

- La seua adquisició corre paral·lela a la maduració corporal.

EVOLUCIÓ

1r any: ordre involuntari.

5è any: comprensió de les paraules que impliquen temporalitat.

Percepció espaciotemporal

▶ LA TEMPORALITAT

- Aspectes metodològics → nocions temporals a assimilar per l'infant:
 - Orientació temporal: dia-nit, matí, demà, vesprada, migdia, estacions de l'any, dies, setmana, hores...
 - Temps respecte a un moment donat: abans, ara, després, prompte-tard, poc-molt de temps, esperar...

Percepció espaciotemporal

▶ LA TEMPORALITAT

- Objectius:
 - Establir relacions espaciotemporals i aplicar les nocions bàsiques de velocitat, duració i cadència regular.
 - Percebre i estructurar cognitivament les nocions relatives a la velocitat de les accions dels successos.
 - Captar les manifestacions rítmiques del medi extern i adaptar el propi ritme.
 - Percebre accions simultànies i desenvolupar la noció de simultaneïtat.
 - Percebre accions successives i desenvolupar la noció de successió.
 - Facilitar l'aprenentatge del càlcul mitjançant estimulació auditiva.
 - Millorar la presa de consciència corporal.
 - Desenvolupar el ritme corporal.
 - Millorar la capacitat d'expressió corporal.

Educació per a la salut

▶ Característiques del currículum:

- Orientat cap a la promoció de la salut.
- Plantejament educatiu integral.
- Estructura en espiral.
- Enfocament metodològic per a l'aprenentatge actiu i significatiu.
- Currículum contextualitzat.

Coneixements relacionats amb la salut

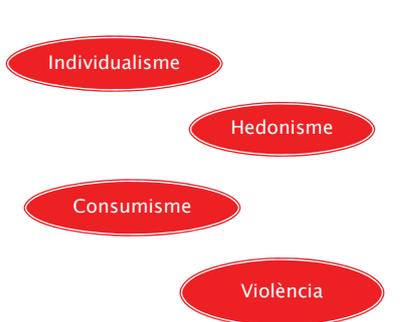
- ▶ Coneixement sobre la dimensió biològica i psicosocial de l'ésser humà → autoconeixement i autocomprensió.
- ▶ Coneixement sobre el procés salut-malaltia → factors que condicionen la salut.
- ▶ Coneixement sobre els mecanismes i recursos per a fomentar, mantenir i recuperar la salut → continguts relacionats amb l'alimentació, l'exercici físic, utilització de l'oci, neteja personal, higiene postural i problemes de rellevància social.

Valors relacionats amb la salut i el benestar

▶ Per a viure saludablement:

▶ Per a combatre:

Bibliografía TEMA 4:

- ▶ Conde, J.L.; Viciano, V. (1997). *Fundamentos para el desarrollo de la motricidad en edades tempranas*. Aljibe: Málaga.
- ▶ Conde, J.L. (2001). *Cuentos motores*. 3ª Ed. Paidotribo: Barcelona.
- ▶ Gil, P.; Contreras O.R.; Gómez I. (2008). "Habilidades motrices en la infancia y su desarrollo desde una educación física animada". *Revista iberoamericana de educación*, 47: 71-96.
- ▶ González de Haro, M. (2004): *La educación para la salud en las etapas escolares de infantil y primaria: dificultades y alternativas*, M. D. Tesis doctoral presentada en la Universitat de Huelva.
- ▶ Navarro, V. (2002): *El afán de jugar. Teoría y práctica de los juegos motores*. Inde: Barcelona.

Tema 5. Les habilitats motrius

Didàctica de l'Educació Física de l'Educació Infantil
Curs 2014/15

Alexandra Valencia Peris

Índex

- ▶ Conductes motrius de base.
 - Equilibri.
 - Coordinació dinàmica general.
 - Coordinació visuomotriu.
- ▶ Respiració.
- ▶ Relaxació.

CONDUCTES MOTRIUS DE BASE

► Equilibració general (aspectes biomecànics):

- Un cos està en equilibri quan el seu centre de gravetat cau dins de la base de sustentació.
- El centre de gravetat de cos se situa en el sacre.
- Les variacions en la base de sustentació constitueixen un element per a fer progressar les situacions d'equilibració.
- L'altura del centre de gravetat fa que l'equilibri siga més complex i difícil.
- El polígon de sustentació té una orientació frontal.
- L'estimulació de les sensacions plantars enriqueix la capacitat d'equilibració.

CONDUCTES MOTRIUS DE BASE

► Equilibració general (aspectes biològics):

1. L'equilibri depèn, principalment, de les següents reaccions sensorials: *plantars, cinestèsiques, del sistema laberíntico-vestibular i visuals*.
2. L'equilibri depèn també de la correcta integració dels següents reflexos posturals: *reflexos de redreçament, reaccions d'equilibri i reflexos tòncics*.

CONDUCTES MOTRIUS DE BASE

Equilibri → progressió d'aprenentatge:

1. Creació a partir de la postura i l'equilibri.
2. Educació de les sensacions plantars.
3. Adaptació a l'altura.
4. Equilibri amb balons medicinals.
5. Equilibri amb balons convencionals.
6. Equilibri amb balons grans.
7. Equilibri amb tacs.
8. Equilibri amb la barra o amb els bancs suecs (invertits o no).
9. Educació de la caiguda amb matalàs de botes i altres.
10. Balancejos i girs.

CONDUCTES MOTRIUS DE BASE

► **Equilibració general** → Regles d'or per a l'ajuda en situacions d'equilibració:

1. L'ajuda s'ha d'establir sempre que siga possible a través de l'eix corporal, és a dir, des d'algun punt de la columna vertebral o des dels malucs.
2. L'infant utilitza els braços per al seu propi equilibri; per tant, atenció a invalidar-los permanentment.
3. Si cal agafar a un infant de la mà o del braç, no l'agafeu! Cal prestar la nostra mà o braç perquè ell s'agafe si cal. Així es pot comprovar la quantitat d'ajuda que necessiten per a superar la tasca.
4. Si no necessita ajuda, no la proporcionem gratuïtament. Si cal, ens quedem al seu costat però sense contacte corporal.

CONDUCTES MOTRIUS DE BASE

► Principals beneficis educatius de la caiguda:

1. Suposa una estimulació vestibular que se situa en la base del desenvolupament del xiquet.
2. Conté una fase de vol que produeix un contrast fort i nítid. Existeix una pèrdua momentània de límits corporals i una retrobada brusca d'aquests.
3. Enriqueix el to corporal, el coneixement del propi cos i la noció d'esquema corporal.
4. Produeix un alt grau d'emocionalitat i afecta la confiança que cada xiquet té en si mateix.
5. Produeix una fascinació en l'ésser humà en desenvolupament que tendeix a la repetició pel plaer intrínsec que es deriva i per la vivència d'unitat i globalitat.

CONDUCTES MOTRIUS DE BASE

► Beneficis educatius dels girs i balancejos:

1. Produeixen estimulacions vestibulars que estan en la base del desenvolupament de l'ésser humà.
2. Contribueixen a l'educació de l'equilibri perquè sobre aquesta base l'infant puga obrir els exteroceptors (ulls i orelles, sobretot) per a captar millor la informació del medi.
3. Afermen la coordinació visuomotriu pel lligam que uneix el sistema vestibular amb els músculs motors dels ulls.
4. Conduïxen l'infant a sentir plaer pel moviment junts i a estimular les interaccions positives, cosa que els fa sentir més a gust amb si mateixos.
5. Estimulen situacions de control del to i la relaxació després de practicar aquestes exercitacions.

CONDUCTES MOTRIUS DE BASE

► Coordinació dinàmica general:

- Marxes i arrossegaments.
- Carreres.
- Enfilades i suspensions.
- Tombarella → progressió:
 - Tombarella cap avant agrupada.
 - Tombarella cap arrere agrupada.
 - Tombarella cap avant amb cames obertes.
 - Tombarella cap avant amb cames estirades i juntes.

CONDUCTES MOTRIUS DE BASE

► Coordinació visuomotriu:

- Educació de la mirada.
- Recepcions.
- Llançaments (noció d'esforç).
- Llançaments (noció de precisió).
- Llançaments i recepcions → progressió:
 - Pes del mòbil (de menys a més).
 - Grandària del mòbil (de més gran a més petit).
 - Densitat del mòbil (de desunflat a molt unflat).
 - Textura del mòbil (punxes, espuma...).

Coneixement i control de la respiració

- ▶ Familiarització i presa de consciència.
- ▶ Consciència de l'espiració bucal.
- ▶ Consciència de l'espiració nasal.
- ▶ Aprendre a mocar-se.
- ▶ Jugar amb la intensitat de la respiració.
- ▶ Jugar amb la duració del so.
- ▶ Associar intensitat i duració (bombolles).
- ▶ Control de la respiració.
- ▶ Respiració i postura.

Relaxació global i segmentària

- ▶ **Seqüència de passos per a aconseguir la relaxació:**
 1. Elecció d'un focus mental (paraula, idea, desig, o la simple respiració).
 2. Estar assegut o estirat en una posició còmoda i reposada.
 3. Mantenir els ulls tancats.
 4. Afluixar els músculs.
 5. Respirar lentament i naturalment i repetir la paraula elegida com a focus a cada espiració.
 6. Fer cas omís dels pensaments que passen pel cap i romandre passiu i concentrat en el focus.
 7. Perseverar en aquest procediment almenys de 10 a 20 minuts.
 8. Repetir aquest mètode tan sovint com siga possible, almenys, 2 vegades per setmana.

Relaxació global i segmentària

- ▶ Relaxació per contrastos.
- ▶ Relaxació per concentració en imatges.
- ▶ Relaxació a través de caigudes.
- ▶ Contrast tònic i control de l'emoció.
- ▶ Relaxació a través del balanceig.
- ▶ Jocs que incloquen situacions de relaxació.

Bibliografia TEMA 5:

- ▶ Castañer, M.; Camerino, O. (2006). *Manifestaciones básicas de la motricidad*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida.
- ▶ Conde, J. L.; Viciano, V. (1997). *Fundamentos para el desarrollo de la motricidad en edades tempranas*. Málaga: Aljibe.
- ▶ Lázaro, A. (2010). *Nuevas experiencias en Educación Psicomotriz*. Zaragoza: Mira Editores.
- ▶ Ruiz Pérez, L. M. (1994). *Desarrollo motor y actividades físicas*. Madrid: Gymnos.

Tema 6. Joc i expressió corporal

Didàctica de l'Educació Física de l'Educació Infantil
Curs 2014/15

Alexandra Valencia Peris

Índex

- ▶ El joc com a recurs educatiu.
- ▶ Expressió corporal en EI.

El joc en els nens i les nenes:

- ▶ Es dona al llarg de tota la vida.
- ▶ Forma part dels seus interessos.
- ▶ Es practica com una necessitat psicomotora (d'equilibri i creixement).
- ▶ És un mitjà d'aprenentatge espontani.
- ▶ És un mitjà d'exercitació d'hàbits intel·lectuals, físics, socials i morals.

¿Quan apareix el joc?

- ▶ Alguns autors (Claparède) afirmen que **tota activitat és joc des dels primers mesos de l'existència humana** (excepte la nutrició o certes emocions com la por o la còlera).
- ▶ Piaget situa l'aparició o formació del joc en el 2n estadi del període SENSOMOTOR (cap al 2n/3r mes) → L'infant reproduïx determinades conductes pel plaer que li ocasiona (sons guturals, jocs de mans en el seu camp visual, agafar/soltar objectes...).

¿Per què juguen els infants?

- ▶ Forma de descans per a l'organisme i l'esperit.
- ▶ Forma d'alliberar-se de l'energia sobrant quan no tenen altres activitats, més serioses, on invertir-la.
- ▶ Forma de recapitulació de la filogènesi: reproducció de l'evolució d'activitats de generacions passades.
- ▶ Forma de preparacions per a la vida adulta.
- ▶ Forma catàrtica, per a reduir tensions, defensar-se de les frustracions, evadir-se de la realitat o reproduir les situacions plaents.
- ▶ Forma d'assajar, fixar i conservar els nous hàbits adquirits.
- ▶ Forma d'aprenentatge i creixement harmònic: autoformació.

Característiques del joc infantil

- ▶ Activitat voluntària que l'absorbeix totalment.
- ▶ Plaent.
- ▶ Autotèlica → té el seu fi en si mateixa.
- ▶ Forma d'autoexpressió del jo (li dona confiança, seguretat i equilibri intern).
- ▶ Suposa un aprenentatge i una manera d'experimentació amb si mateix (aptituds), amb la resta i amb l'entorn.

Tipus de jocs motors

► Classificacions:

Galera (1999)	jocs sense interacció motriu	- individuals - de tasques individuals
	jocs amb interacció motriu	- cooperació - oposició - cooperació i oposició
Piaget	en funció del desenvolupament	- sensoriomotors - simbòlics - de regles

Tipus de jocs motors

Navarro (2002)	en funció de la dinàmica de grup	- de presentació - de simulació - de confiança - de cooperació - de resolució de conflictes
	en funció de la participació i comunicació	- individuals o d'autosuperació - d'oposició - cooperatius - cooperació/oposició
	en funció de la complexitat de la tasca i progressió de la situació motriu	- genèrics - específics - adaptats o reduïts - esportius

Tipus de jocs motors

Renson i Smulders (1981)	jocs tradicionals	<ul style="list-style-type: none"> - de pilota - de boles - d'animals - de tir i punteria - de lluita - de locomoció - de llançament - d'entreteniment
---------------------------------	-------------------	--

Tipus de jocs motors

- ▶ En funció dels objectius de la pràctica/orientació:

EDUCACIÓ

- Jocs didàctics, per a la funció psicomotriu, simbòlics, d'imitació...

ENCULTURACIÓ

- Jocs tradicionals i de regles.

INICIACIÓ ESPORTIVA

- Jocs esportius, preesportius, modificats...

RECREACIÓ

- Jocs cooperatius, alternatius, de rols, aquàtics...

DINÀMICA DE GRUP

- Jocs de presentació, confiança, comunicació, resolució de conflictes...

Expressió corporal i educació infantil

- ▶ En aquesta etapa l'EC ho abraça quasi tot (des que l'infant comença a ser fins que és capaç d'expressar-se i comunicar-se a través del llenguatge verbal).
- ▶ Al principi és tot motricitat.
- ▶ Posteriorment integra estímuls del món exterior i de l'interior. Aquests aprenentatges els fan mitjançant activitats simbòliques.

Expressió corporal i educació infantil

- ▶ **Importància de l'EC en l'EI:**
 - Té sentit perquè és un període vital prioritari en relació a les actuacions expressives.
 - **Objectiu bàsic:** potenciar a través d'un ventall de materials, experiències i oportunitats d'acció el desenvolupament de les seues possibilitats i el domini dels seus recursos expressius.
 - Evitar estereotips de gènere.
 - L'EC ajudarà els infants a expressar-se, conèixer-se a si mateixos i als altres, a fer que els adults coneguem el que ens volen comunicar.

Expressió corporal i educació infantil

- ▶ **Definició EC** → forma de comunicació que a través del llenguatge corporal i del moviment exterioritza i informa sobre els estats d'ànim, les emocions, les idees, pensaments i sentiments, alhora que forma part important de les característiques que donen originalitat i identitat personal a cada subjecte.

Expressió corporal i educació infantil

- ▶ **Objectius de l'etapa:**
 - Presa de consciència de l'esquema corporal.
 - Reconeixement de les possibilitats personals.
 - Desenvolupament del sentit rítmic.
 - Percepció espaciotemporal.
 - Consciència del cos com a instrument d'expressió en l'espai i en el temps.
 - Relacionar-se amb la resta de manera responsable i activa.
 - Educació de les capacitats sensitiva, perceptiva, representativa i simbòlica.

Expressió corporal i educació infantil

► Factors que cal tenir en compte a l'hora de dissenyar i desenvolupar activitats d'EC:

1. Creativitat.
2. Investigació.
3. Relació.
4. Interiorització.
5. Comunicació.

Expressió corporal i educació infantil

► Continguts:

Primer cicle EI	<ul style="list-style-type: none">- El contacte corporal de l'infant amb els altres.- El coneixement i el desenvolupament dels sentits: vista, oïda, olfacte, gust, tacte.- L'estimulació dels diferents sentits.- L'àmbit afectiu en l'educació infantil: la interacció amb els adults, el contacte corporal, les emocions positives i negatives, les necessitats biològiques, la veu, la carícia, el balanceig, els gestos, etc.- El coneixement de si mateix i dels altres i l'inici en l'aplicació de valors i normes elementals: la comunicació amb el gest, amb la mirada, amb el cos, amb la paraula, la imitació, etc.
Segon cicle EI	<ul style="list-style-type: none">- Sensacions i percepcions. Els sentits i les seues funcions.- Valoració i actitud positiva davant de les demostracions de sentiments, d'emocions i de vivències pròpies i dels altres, i el seu control gradual.

Activitats rítmiques

- ▶ Ritme interior.
- ▶ Ritme exterior → com a relació de valors sonors; la qual cosa ens permet ordenar al cos en el temps i l'espai simultàniament.
- ▶ És important que observem el *tempo** natural de cada xiquet i el seu grau de capacitat per a la captació rítmica.

**tempo*: rapidesa o lentitud amb què es manifesta, dins del temps en la seua accepció més àmplia, una seqüència rítmica o musical determinada.

Activitats rítmiques

- ▶ El *tempo* creat entre diversos xiquets sempre tendeix a la inquietud o l'excitació. Hem de poder apaivagar-la mitjançant activitats amb *tempos* tranquils, sobretot a l'inici.
- ▶ Cal que partim del grup més elemental de relació de sons.

Mireu els meus ànecs
Tradicional alemanya

Mi-reu els meus à-necs fan un cap-bus - sò.
el cap dins de l'ai-qua. no te-nen cap por.

Danses i balls

► Potencialitats:

- Possibilita el desenvolupament dels objectius de coeducació i interdisciplinaris.
- Dóna al moviment un component creatiu, expressiu.
- Permet manejar la intensitat de l'esforç.
- Treballa les capacitats perceptivomotrius de base.
- Millora la comunicació entre els components del grup.
- Permet desenvolupar-se independentment de les capacitats físiques.

Danses i balls

Danses i balls

▶ Aspectes didàctics:

- No interessa fer repeticions coreogràfiques o còpies de seqüències de moviments.
- Interessa que els xiquets pensen, construisquen i organitzen les seues pròpies danses motivats per a poder descobrir els moviments del seu cos, exterioritzar sensacions, que imaginem i reproduïsquem els seus propis moviments (que siguen creatius).

Danses i balls

▶ Factors que cal tenir en compte:

- MÚSICA: suggereix estats d'ànim.
- CONEIXEMENT DE L'ENTORN: orientació espacial.
- CONEIXEMENT D'UN MATEIX: presa de consciència del propi cos.
- QUOTIDIANITAT: partim dels interessos de l'infant.
- COMUNICACIÓ I LENGUATGE: plasticitat del cos, moviments, gestos...
- ART: representacions, espectacles...

Dramatitzacions

- ▶ Totes aquelles activitats expressives que tenen la intenció de comunicar (representant corporalment) alguna acció, objecte o animal.
- ▶ Potencialitats:
 - Acosten l'infant al coneixement de diversos llenguatges.
 - Possibiliten la relació i cooperació amb els seus companys.
 - L'ajuden a conèixer-se a si mateix i a millorar el seu autoconcepte.
 - Treballen la imaginació, la creativitat, la comunicació, els moviments, la capacitat lingüística...

Dramatitzacions

- ▶ Les propostes, que han de ser sempre mitjançant activitats lúdiques, segons l'edat són:
 - Joc simbòlic/ de rols (4-5 anys) → l'adult és el mirall a imitar.
 - Joc dramàtic (6-8 anys) → activitat simultània per part de tot l'alumnat.
 - Dramàtica creativa o creació dramàtica (9-13 anys) → en subgrups.
 - Creació col·lectiva (14-17 anys) → producte més elaborat i assajat.

Dramatitzacions

- ▶ En l'activitat dramàtica, el cos participa en la seua totalitat expressant emocions, relacionant-se a través de l'acció i el moviment del seu cos en relació amb l'espai, el temps i el ritme, a través de la utilització de gestos de forma espontània, sons, paraules, a través de la fantasia i creant.
- ▶ El xiquet troba un canal per a comunicar les seues emocions, cosa que fomenta el desenvolupament afectiu, social, cognitiu i motriu.
- ▶ A través del joc dramàtic/simbòlic es crea un espai de ficció entre món interior i realitat exterior on s'assagen sentiments, emocions i idees → poderós instrument de socialització.

Dramatitzacions

- ▶ Aspectes didàctics:
 - Finalitat → desenvolupar l'expressió en les més variades formes i potenciar la creativitat.
 - Les activitats han d'incloure jocs i moviments d'imitacions, gesticulació manual, gestual, etc.
 - Flexibilitat en el desenvolupament perquè els infants s'acomoden fàcilment a canvis inesperats.
 - En el cas dels contes, estimular els infants perquè verbalitzen la història.
 - No empetim la llibertat creativa dels infants ni la seua llibertat d'expressió.
 - Posar l'infant en situacions no conegudes per ell en la seua experiència diària per a trencar estereotips i prejudicis.
 - Els objectes han de fonamentar la sensibilització alhora que serveixen d'estímul per a convidar a l'acció.

Bibliografía Tema 6:

- ▶ Gil, P.; Gutiérrez, D. (2005). *Expresión corporal y educación infantil*. Wanceulen Editorial Deportiva, Sevilla.
- ▶ Hugas, A. (1996). *La danza y el lenguaje del cuerpo en la educación infantil*. Celeste, Madrid.
- ▶ Schinca, M. (2011). *Manual de psicomotricidad, ritmo y expresión corporal*. 2ª Ed. Wolters Kluwer Educación, Las Rozas.
- ▶ Tejerina, I. (1994). *Dramatización y teatro infantil. Dimensiones psicopedagógicas y expresivas*. Siglo XXI de España Editores, S.A., Madrid.

Tema 7. Didàctica de la motricitat en l'educació infantil

Didàctica de l'Educació Física de l'Educació Primària
Curs 2014/15

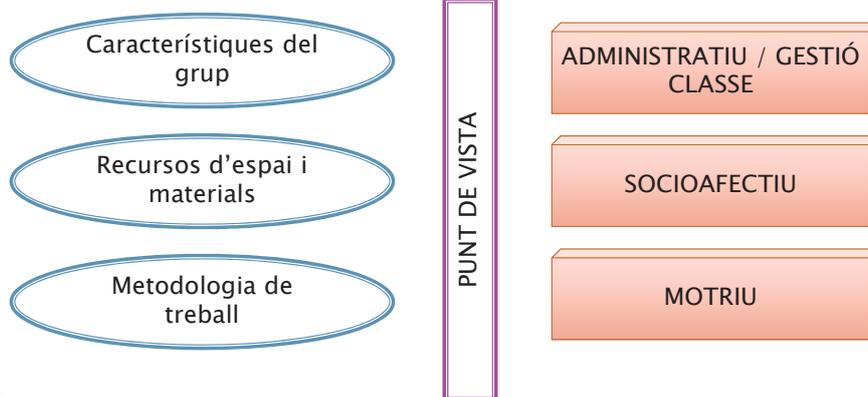
Alexandra Valencia Peris

Índex

- ▶ Les classes d'Educació Física en l'àmbit de l'educació infantil: organització, estructuració, planificació, metodologia i estils d'ensenyament.
- ▶ Materials i recursos didàctics.
- ▶ Avaluació.
- ▶ Atenció a la diversitat.

Organització i recursos didàctics

ORGANITZACIÓ

► Organització com a recurs metodològic:

- Programació (principis educatius bàsics, recursos metodològics, objectius, continguts, activitats d'ensenyament-aprenentatge).
- Creació d'ambient adequat i positiu.
- Permetre la individualització de l'ensenyament.
- Afavorir l'experiència i participació activa de l'alumnat.
- Utilització de materials i espais que no impliquen risc, variats, motivadors i adequats a l'edat.
- Adequada distribució del temps de classe, tant de les sessions (nombre, estructuració i duració), com de les activitats (temps de treball i descans).

► Elements que cal tenir en compte:

- Recursos materials: tipus, quantitat, qualitat...
- Instal·lacions: espais auxiliars o d'ús esportiu (característiques, horaris, conservació...).

► Factors d'organització:

1. EL TEMPS

- Recursos didàctics:
 - Planificar el temps de classe i de desplaçaments abans i després.
 - Reduir el nombre i la duració de les activitats d'organització i informacions inicials.
 - Bon aprofitament de les distribucions dels alumnes, materials i espais durant les activitats.
 - Utilitzar reforços i estratègies lúdiques per a l'organització de les activitats (+ participació).
 - Donar informació precisa en relació a la col·locació d'alumnes i materials.
 - Establir hàbits d'organització i repartiment de funcions.

► **Factors d'organització:**

2. ORGANITZACIÓ DELS ALUMNES/GRUP DE CLASSE

- Estructuració del grup/classe.
- Disposició i desplaçament dels alumnes/subgrups.

3. SITUACIÓ DEL PROFESSOR

- Bona comunicació, major interacció.
- Atenció a la situació.
- Ajustar-se a l'espai.

► **Factors d'organització:**

4. ORGANITZACIÓ DE LES ACTIVITATS

- Forma d'execució.
- Intensitat, duració i temps de descans.
- Nivell de dificultat.
- Nivells de motivació.
- Nivell de seguretat en la realització.

▶ La seguretat com a factor d'organització:

◦ Orientacions metodològiques:

- Prevenir possibles riscos i prendre precaucions.
- Adaptar els materials i espais a diferències individuals.
- Potenciar hàbits que afavorisquen la seua cura.
- Adaptar l'activitat al lloc de realització.

ALUMNES:

- Control de l'execució.
- Evitar sobrecàrregues, temps de descans i intensitat.
- Formació grups adaptats a les diferències individuals.

▶ La seguretat com a factor d'organització:

INFORMACIÓ:

- Suficient informació perquè l'alumne confie i participe.
- Informació i control d'indumentària i condicions higièniques.
- Advertir de l'ús correcte material i normes execució.
- Com poden col·laborar en les ajudes als companys.
- Emfatitzar les normes relacionades amb la seguretat.

ORGANITZACIÓ ALUMNES, MATERIALS I ESPAIS:

- Evitar aglomeracions o esperes durant la pràctica.
- Determinar zones específiques, àmplies per als exercicis...
- Protegir zones de pas o caiguda.
- Realitzar la pràctica de forma organitzada, evitar xocs.
- Ajudes necessàries per part del professor.

La sessió

▶ Parts de la sessió:

1. Assemblea inicial.
2. Activitat motriu.
3. Assemblea final.

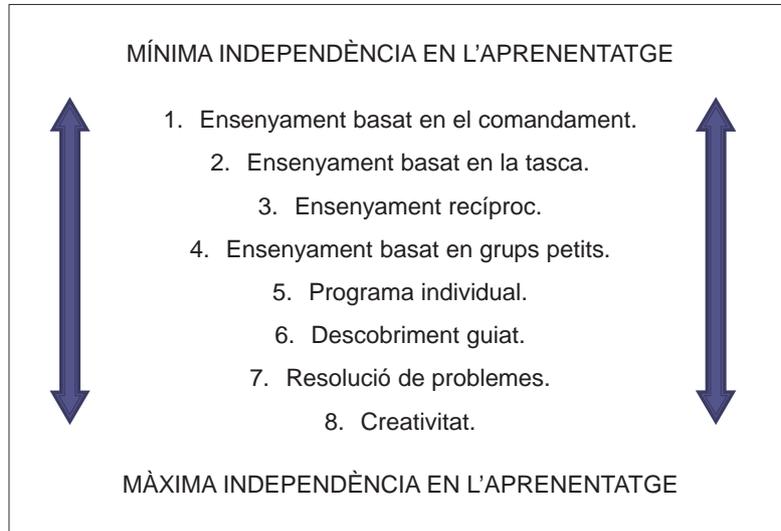
→ Poden variar en funció de:

- Reaccions dels alumnes i els seus interessos.
- Intencions i finalitats del professor.

▶ Evolució de la sessió:

- Fase d'experimentació motriu: el joc lliure i espontani.
- Evolució de la sessió: el joc espontani cap al treball individual (experimentació motriu).
- Els intents i les formes de passar cap a l'encontre amb l'altre (parelles i grups petits) i amb els altres (grup gran).
- Les parades durant l'activitat motriu (planificades o sense predefinir).

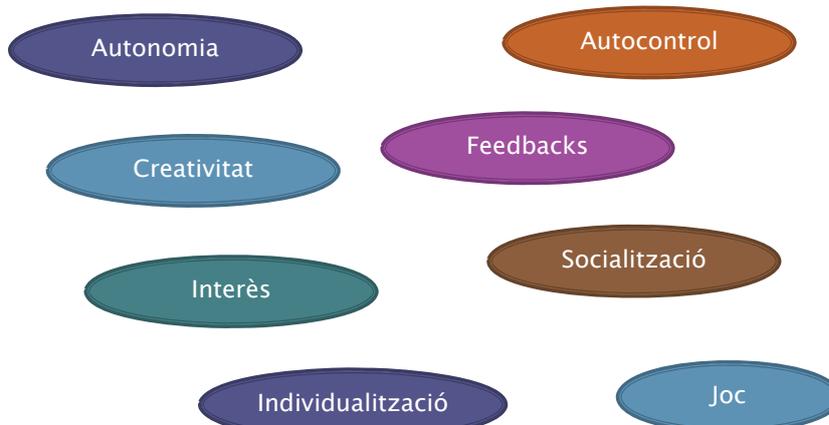
Estils d'ensenyament

Mosston, 1966

Les tasques i la progressió

▶ Aspectes que cal tenir en compte:

Les tasques i la progressió

▶ Principis per a orientar les intervencions didàctiques:

- Partir del nivell de desenvolupament dels alumnes.
- Assegurar la construcció d'aprenentatges significatius i que els alumnes siguin capaços de crear els seus propis aprenentatges.
- Que la intervenció didàctica modifiqui esquemes de coneixement.
- Que suposi una intensa activitat per part dels alumnes.

Les tasques i la progressió

▶ Principis per a la selecció d'activitats i tasques motrius:

- Acció motriu i esforç.
- D'orientació.
- D'utilitat i significació.
- De progressió.
- D'adequació i adaptació.
- D'efectivitat.
- D'especificitat
- De creativitat i varietat.
- D'avaluació per part dels alumnes del procés d'aprenentatge.

Les tasques i la progressió

▶ Criteris per a la selecció d'activitats:

- Les activitats han de contribuir a l'aconseguitment dels objectius.
- Interrelació coherent entre activitats i tasques.
- En funció de la seua originalitat, dinamisme i capacitat de motivar.
- Adequació al moment evolutiu alumnes.
- Varietat.
- Activitats obertes.
- Adequades als recursos existents.
- Que permeten la interacció.
- Adaptades a les diferències individuals.
- Que suposen un repte (autosuperació).
- Seqüenciació lògica de la progressió.
- Relacionades amb context habitual de l'alumne.
- Han de permetre aconseguir l'èxit i la revisió d'esforços.
- Han de permetre la indagació i generació d'autonomia.

L'ús de les noves tecnologies TIC

▶ **Ordinador:**

- Comunicació amb les famílies.
- Disseny d'apunts i recursos didàctics per a utilitzar a l'aula: vídeos, demostracions de balls...
- Exposició de continguts auditius i visuals.

▶ **Blog escolar:**

- Informació per a les famílies.
- Presentació de diferents coreografies i treballs realitzats per l'alumnat.

L'ús de les noves tecnologies TIC

▶ Videocàmera:

- Gravació d'execucions de moviment per a corregir errades.
- Registrar actuacions, coreografies o moviments en grup.
- Avaluar actuació docent del professor.
- Contribuir a l'autoavaluació de l'alumnat.

▶ Vídeo/DVD/Televisió:

- Introduir nous continguts (1a sessió p. ex.).
- Treball actitudinal.
- Visualització de les gravacions fetes amb la càmera.
- Mostrar exemplificacions de diferents tasques motrius.

L'ús de les noves tecnologies TIC

▶ Pissarra digital interactiva:

- Escriure i dibuixar des de l'ordinador i amb colors.
- Emmagatzematge de les "pissarres".
- Visualitzar text, imatge, so...
- Interactuar: amb programes i persones.
- Escriptura directa sobre la pissarra, subratllats...
- Interacció amb la pantalla i amb els programes.

L'avaluació

▸ *Dis-me com avalués i et diré com ensenyés... en EF?*

▸ Enfocament tècnic/tradicional:

- Quan avaluar: inicial, final, contínua...
- Finalitat de l'avaluació: sumatòria, formativa, diagnòstica...
- A qui s'avalua: alumnes, professors, centre...
- Qui avalua: autoavaluació, coavaluació...
- Com s'avalua: observació, exàmens, proves...

¿PER A QUÈ AVALUAR?

¿PER A QUI AVALUAR?

L'avaluació

▸ ¿Què és i per a què avaluar?

- Des d'un **enfocament tecnològic**: **avaluació com a control del resultat.**
 - És la mesura i la quantificació dels resultats de l'aprenentatge dels alumnes buscant l'objectivitat mitjançant la utilització d'instruments específics (exàmens, test, controls, proves d'aptitud...).
- Des d'un **enfocament deliberatiu**: **avaluació com a millora del procés.**
 - És un procés d'informar-se (mitjançant descripcions i mesures) i formular un judici sobre el valor de la informació recollida.
 - L'avaluació es converteix en un *feedback* del procés d'ensenyament-aprenentatge (funció autoreguladora).

L'avaluació

- ▶ **Objecte d'avaluació: ¿què s'avalua?**
 - ▶ Aspectes de l'aprenentatge dels estudiants (motors i no motors): conductes motrius, coneixements teòrics i actituds.
 - ▶ Aspectes contextuals relacionats amb les condicions on es dona el procés d'ensenyament-aprenentatge.
 - ▶ Aspectes lligats al programa i als continguts.
 - ▶ Aspectes de la docència, la metodologia i els materials curriculars.
 - ▶ Aspectes relacionats amb la mateixa avaluació (metaavaluació).
 - ▶ Aspectes externs al procés que el condicionen.

¿Com avaluar en EI?

- ▶ **Instruments:**
 - El quadern del mestre.
 - Les fitxes.
 - Fitxes i fulls per als alumnes.
 - Dinàmiques i cicles d'investigació-avaluació.
- ▶ **¿Com? Línies d'actuació:**
 - Narració de les sessions.
 - Cicles de planificació-acció-anàlisi i replantejament.
 - Fitxes d'observació de l'alumnat: fitxes de seguiment grupal i individual.

TABLA 1: Ficha seguimiento individual

FICHA SEGUIMIENTO INDIVIDUAL - SEMINARIO "EDUCACIÓN CORPORAL Y MOTRIZ EN INFANTIL". CURSO ACADÉMICO 1999-2000													
CENTRO: A (3 años) LOCALIDAD:										Nombre:			
ALUMNO: Apellidos:													
ASPECTOS A EVALUAR													OBSERVACIONES
A) SOCIABILIDAD													
1. Respeta la normas													
2. Cuida el material													
3. Respeto a los compañeros													
4. Atención													
B) CONTROL CORPORAL													
5. Control motriz													
6. Equilibrio													
7. Actitud postural													
C) HAB. FISIC. BÁSICAS													
8. Andar													
9. Correr													
10. Saltar													
11. Gatear													
12. Girar													
D) EXPRESIÓN													
13. Oral													
14. Gestual-corporal													
OTROS ASPECTOS													

TABLA 2: Ficha seguimiento grupal

FICHA SEGUIMIENTO GRUPAL - SEMINARIO "EDUCACIÓN CORPORAL Y MOTRIZ EN INFANTIL". CURSO ACADÉMICO 1999-2000																	
CENTRO A: (3 años) LOCALIDAD:										FECHA DE OBSERVACIÓN: OBSERVADORA/OR							
GRUPO: 3 años																	
CRITERIOS APELLIDOS Y NOMBRE	A				B				C				D				Observaciones
	1	2	3	4	5	6	7	8	8	9	0	1	2	3	4		

ESCALA VERBAL:
 N = nada
 MP = muy poco
 P = poco
 B = bastante
 M = mucho

Les adaptacions curriculars

► Aproximació conceptual:

DIVERSITAT

NEE

INCLUSIÓ

AFA

Les adaptacions curriculars

▶ LOE 2006:

◦ Alumnes amb necessitat específica de suport educatiu:

- Alumnes amb necessitats educatives especials (NEE).
- Alumnes amb dificultats específiques d'aprenentatge.
- Alumnes amb TDAH.
- Alumnes amb altes capacitats intel·lectuals.
- Alumnes amb integració tardana en el sistema educatiu espanyol.
- Alumnes de compensació educativa (condicions personals o d'història escolar).

NEE =
discapacitat i
trastorns greus
de la conducta

Les adaptacions curriculars

Mesures ordinàries	Mesures específiques
<ul style="list-style-type: none">- Suport en grup ordinari.- Agrupaments flexibles.- ACI no significativa.- Mesures de suport.- Suport fora de l'horari escolar- Pla específic i individualitzat de reforç o recuperació.	<ul style="list-style-type: none">- ACI significativa (NEE).- Flexibilització de l'escolarització (altes capacitats).- Escolarització en un curs inferior amb mesures de reforç i atenció específica (incorporació tardana).

Les adaptacions curriculars

► Estratègies facilitadores de la inclusió:

1. La informació com a punt de partida.
2. Anàlisi de la tasca.
3. Adaptació de la tasca i el seu seguiment.

Les adaptacions curriculars

► Orientacions didàctiques segons la discapacitat:

DISCAPACITAT AUDITIVA	
Necessitats	Orientacions didàctiques
<ul style="list-style-type: none">-Experiències directes/ major informació.- Comunicació bidireccional.- Dificultat discriminació auditiva, amb el món exterior, reacció davant d'estímuls, seguiment del ritme, capacitat d'anticipació...- Potenciar l'organització espacial.- Comprensió d'activitats reglades.	<ul style="list-style-type: none">• Assegurar la comprensió del llenguatge oral.• Explicar anticipadament nous conceptes, regles de joc...• Si hi ha incomprensió, reformular la frase.• Alternatives als senyals acústics.• Conèixer el llenguatge de signes.

Les adaptacions curriculars

► Orientacions didàctiques segons la discapacitat:

DISCAPACITAT VISUAL	
Necessitats	Orientacions didàctiques
<ul style="list-style-type: none">- Desenvolupament de capacitats tàctils i auditives.- Major informació.- Aprendre a interpretar les informacions visuals (en funció del grau de visió).- Dificultat d'elaborar abstraccions.- Pràctica física regular i control del pes.- Percepció global de les tasques.	<ul style="list-style-type: none">• Si tenen resta visual, potenciar-la. Conèixer totes les característiques de l'alumne.• Promoure i estimular la motricitat.• Major quantitat d'estímuls auditius i tàctils.• Informar prèviament el que es tractarà a classe.• To de veu adequat.

Les adaptacions curriculars

► Orientacions didàctiques segons la discapacitat:

DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL	
Necessitats	Orientacions didàctiques
<ul style="list-style-type: none">- Necessitat constant de supervisió i suport.- Dificultat per a mantenir l'atenció i anticipar-se.- Limitació de l'ús llenguatge.- Limitació de comprensió del món.- Alteracions de la mecànica corporal, fisiològiques.- Poca eficàcia HMB i CFB.	<ul style="list-style-type: none">• Informacions concretes, precises, organitzades i simplificades.• Informació que arribe per diferents vies.• Limitar instruccions verbals.• Períodes d'aprenentatge curts.• Pedagogia de l'èxit, simplificar tasques.

Les adaptacions curriculars

- ▶ Orientacions didàctiques segons la discapacitat:

DISCAPACITAT FÍSICA	
Necessitats	Orientacions didàctiques
<ul style="list-style-type: none">- Dificultats en funció de la localització.- Pràctica física continuada i control del pes corporal.- Pèrdua de motricitat.- Problemes d'equilibri.- Dificultats de respiració.- Problemes de comunicació.	<ul style="list-style-type: none">• Promoure i estimular la deambulació.• Prioritzar el coneixement i l'acceptació del propi cos.• Programes d'AF preventiva.• Estimular la capacitat d'expressió i comunicació.• Material específic.• Evitar riscos i augmentar la seguretat.

Bibliografia TEMA 7:

- ▶ Del Carmen, M.; Viera, A. M. (2000). "La atención a la diversidad en educación infantil: los rincones". *Revista Aula de Innovación Educativa 90*.
- ▶ López-Pastor, V. (coord.) (2004). *La educación física en educación infantil: una propuesta y algunas experiencias*. Buenos Aires: Miño y Dávila.
- ▶ Ríos, M. (2004). "La Educación Física y la inclusión del alumnado con discapacidad". En Fraile, A. *Didáctica de la Educación Física. Una perspectiva crítica y transversal*. Biblioteca Nueva, Madrid.
- ▶ Ríos, M. (2003). *Manual de educación física adaptada al alumnado con discapacidad*. Paidotribo, Barcelona.